

27. 5. 2011

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zbytečná hysterie kolem spotřebitelských úvěrů

V minulých dnech se v českých médiích objevila zpráva o tom, že občané využívají „mezeru“ v zákoně o spotřebitelském úvěru a způsobují prodejčům obrovské ztráty tím, že vrací ve čtrnáctidenní lhůtě zboží, které pořídili na spotřebitelský úvěr.[1] Novináři se zde předháněli v informacích o tom, jak spotřebitelé pořídí elektroniku na spotřebitelský úvěr a následně dle ustanovení zákona č. [145/2010 Sb.](#), o spotřebitelském úvěru odstupují hromadně od smluv s tím, že zboží vrací. V celé věci je ovšem jeden problém. Nejedná se totiž o nic nového a navíc se celá věc netýká zákona o spotřebitelském úvěru. Cílem tohoto krátkého pojednání je ozřejmit, jak je to ve skutečnosti s touto „mezerou v zákoně o spotřebitelském úvěru“.

Odstoupení od smlouvy o spotřebitelském úvěru

Odstoupení od smlouvy je ve své podstatě a ve své základní funkci institutem sankčním: připadá zpravidla v úvahu tehdy, když se některá ze smluvních stran nějakým způsobem proti svému závazku ze smlouvy prohřeší. Odstoupení je jednostranný, z povahy věci adresovaný (adresný) právní úkon, adresovaný druhé smluvní straně. Odstoupení od smlouvy vyvolává tedy právní účinky v okamžiku, kdy tento projev vůle došel do dispoziční sféry svého adresáta.[2]

V ustanovení § 11 zákona o spotřebitelském úvěru je opravdu stanoveno, že spotřebitel může od smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, odstoupit bez uvedení důvodů ve lhůtě 14 dnů ode dne uzavření této smlouvy. Spotřebitel je navíc na rozdíl od současné úpravy v ust. § 53 odst. 6 OZ více chráněn, když lhůta pro odstoupení je považována za zachovanou, je-li odstoupení odesláno věřiteli v listinné podobě nebo na jiném trvalém nosiči dat, nejpozději v poslední den lhůty.

Pro banky a věřitele je důležité doplnit že došlo-li k odstoupení výše uvedeným způsobem, je spotřebitel povinen bez zbytečného odkladu, nejpozději do 30 dnů ode dne odeslání odstoupení, zaplatit věřiteli jistinu. O zboží pořízeném na splátky se v této souvislosti vůbec nehovoří (o vázaném úvěru viz dále).

V tomto případě je spotřebitel povinen zaplatit věřiteli úrok ve výši, na kterou by věřiteli vznikl nárok, pokud by k odstoupení od smlouvy nedošlo, a to za období ode dne, kdy byl spotřebitelský úvěr čerpán, do dne, kdy je jistina splacena. V případě odstoupení spotřebitele od této smlouvy nemá věřitel právo požadovat po spotřebiteli žádné další plnění, s výjimkou náhrady nevratných poplatků zaplacených věřitelem orgánům veřejné správy nebo jiným osobám pověřeným výkonem veřejné správy.

Skutečným problémem pro banky a věřitele není vrácení zboží, které není ve smyslu výše uvedeného možné, ale situace, kdy úvěr je poskytnut, peněžní prostředky jsou již v dispoziční sféře spotřebitele a spotřebitel odstoupí od smlouvy. Věřitel je v takové situaci nucen požadovat po spotřebiteli vydání bezdůvodného obohacení, což mu samozřejmě přináší náklady a hlavně nejisté výsledky v dnešní socio-ekonomické situaci.

Odstoupením od úvěrové smlouvy dle ust. § 11 zákona o spotřebitelském úvěru tedy nevzniká samozřejmě spotřebiteli vrátit zboží zakoupené na splátky.

Odstoupení od kupní smlouvy u zboží zakoupeného na splátky

Nový zákon o spotřebitelském úvěru cílil na jinou situaci, a sice zrušení úvěrové smlouvy v případě zrušení kupní smlouvy u zboží pořízeného na splátky. Dle dřívější právní úpravy byly totiž reklamační nároky spotřebitele velmi omezené. Při odstoupení od kupní smlouvy nebylo totiž snadné odstoupit zároveň od smlouvy o spotřebitelském úvěru, na jejímž základě bylo zboží pořízeno. Ze strany věřitelů byly totiž stanovovány různé poplatky. Na tuto situaci pamatuje nově zákon o spotřebitelském úvěru v ust. § 14 o smlouvě o vázaném spotřebitelském úvěru.

Zákon o spotřebitelském úvěru rozumí smlouvou o vázaném spotřebitelském úvěru takovou smlouvu, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr a která je závislá na smlouvě o koupi zboží nebo poskytnutí služby. Má se za to, že smlouva, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, je závislá na smlouvě o koupi zboží nebo služby, pokud je smlouva, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr určena výhradně k financování koupě určitého zboží nebo poskytnutí určité služby a:

- prodávající nebo poskytovatel služby je zároveň věřitelem
- věřitel využije služeb prodávajícího nebo poskytovatele služeb v souvislosti s uzavřením nebo přípravou smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr
- konkrétní zboží nebo služba jsou výslovně uvedeny ve smlouvě, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr.

Z výše uvedeného výčtu v ust. § 14 zákona o spotřebitelském úvěru může na první pohled vyvstat interpretační problém, kdy je otázkou, zda musí mít smlouva o vázaném úvěru splněny všechny tři prvky kumulativně, či alternativně. Je ovšem jasné, že postačí splnění pouze jedné z podmínek (věřitel = prodejce, či věřitel používá prodejce jako zástupce, anebo úvěrované zboží je uvedeno ve smlouvě).

V případě smluv o vázaném úvěru existuje mezi koupí zboží nebo služeb a úvěrovou smlouvou, uzavřenou pro tento účel, vzájemná závislost. Proto uplatní-li spotřebitel podle práva Společenství své právo odstoupit od kupní smlouvy, neměl by být nadále vázán smlouvou o vázaném úvěru. Tím by neměla být dotčena vnitrostátní právní úprava smlouvy o vázaném úvěru v případech, kdy byla kupní smlouva zrušena nebo kdy spotřebitel uplatnil své právo odstoupit od smlouvy podle vnitrostátního práva. Rovněž by neměla být dotčena práva spotřebitele podle vnitrostátních předpisů, z nichž vyplývá, že ve vztahu mezi spotřebitelem a dodavatelem zboží či poskytovatelem služeb nemůže být přijat žádný závazek ani nemůže být uskutečněna žádná platba, pokud spotřebitel nepodepsal úvěrovou smlouvu za účelem financování koupě daného zboží nebo služeb.[3]

Zákon o spotřebitelském úvěru nyní přichází s novinkou, která v ustanovení § 14 odst. 3 stanoví, že jestliže spotřebitel odstoupil od smlouvy o koupi zboží nebo poskytnutí služby, kde cena zboží nebo služby je plně nebo částečně hrazena spotřebitelským úvěrem, zaniká též smlouva o vázaném úvěru. Zánik smlouvy o vázaném spotřebitelském úvěru navíc nesmí být spojován s uplatněním jakýchkoliv sankcí ze strany věřitele nebo třetí osoby.

Ani na základě tohoto ustanovení tedy není možné „vracet“ zboží pořízené na splátky.

Shrnující závěr

V novinových člancích vyvolaná hysterie u bank a věřitelů nemá ve smyslu výše uvedeného opodstatnění. Spotřebitel není dle zákona č. [145/2010](#) Sb., o spotřebitelském úvěru oprávněn

odstoupit od kupní smlouvy zboží pořízeného na splátky do čtrnácti dnů a taková „mezera“ v zákoně o spotřebitelském úvěru není. Odstoupit lze pouze od samotné smlouvy o spotřebitelském úvěru, kdy zanikají pouze doplňkové služby (pojištění) a nikoli samotná kupní smlouva zboží pořízeného na splátky.

Nárok na „vrácení zboží“ může spotřebitel uplatnit pouze v případech, které jsou stanoveny v občanském zákoníku, ať už jsou to reklamační nároky[4], či ust. § 53 odst. 5 OZ, které se týká nákupu zboží v e-shopech. Zákon o spotřebitelském úvěru má spíše jiné „mezery“, ale o těch zase jindy ...

JUDr. Jakub Dohnal

autor je advokátním koncipientem a doktorandem PF UP Olomouc

-
- [1] Viz například TESAŘOVÁ, P. Češi vymysleli trik: vrací zboží koupené na úvěr, 17. 5. 2011 Lidovky.cz, či HORÁČEK, F. Díra v zákoně umožňuje vracet zboží na splátky, lidé toho zneužívají, 17. 5. 2011 Idnes.cz
- [2] ZUKLÍNOVÁ, Michaela. In: ELIÁŠ K. a kol. (ed.) Občanský zákoník - Velký akademický komentář. Praha: Linde Praha a.s., 2008, s. 293.
- [3] Preambule směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 [online]. [cit. 18. května 200]. Dostupné >>> [zde](#)
- [4] A takovém případě zaniká smlouva o spotřebitelském úvěru dle ust. § 14 odst. 3 zák. č. [145/2010](#) Sb., o spotřebitelském úvěru.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Plán kontrol inspekce práce pro rok 2026](#)
- [Úročení jistoty \(kauce\), kterou skládá podnájemce nájemci - II. díl](#)
- [„Superdávka“ - proč dochází k posunu nároku a kdy bude vyplacena?](#)
- [Když obecní pozemky již nemusí být obecní - institut mimořádného vydržení v obecním právu](#)
- [Jak se vyhnout zákazu a postihu dohod o určování cen pro další prodej?](#)
- [Střet zájmů členů volených orgánů obchodních korporací: pravidla, proces a následky](#)
- [Dvě kiwi denně: EU schválila první zdravotní tvrzení pro čerstvé ovoce](#)
- [10 otázek pro ... Roberta Matase](#)
- [Souhrn významných událostí ze světa práva](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)

- [Co jsou zaměstnanecké opce a jak funguje jejich zdanění v roce 2026](#)